

Sygn. akt IV U 253/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2017 roku

Sąd Rejonowy w Świdnicy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący: SSR Maja Snopeczyńska

Protokolant : Karolina Nowicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 października 2017 roku w Ś.

sprawy z odwołania **M. P.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

w sprawie (...)

o zwrot zasiłku chorobowego i rehabilitacyjnego

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. w sprawie (...)

w ten sposób, iż uchyla pkt 1 decyzji i ustala brak obowiązku zwrotu pobranego zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego opisanego w tej decyzji.

UZASADNIENIE

Powódka M. P. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia (...) odmawiającej jej prawa do zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za okres od (...) oraz świadczenia rehabilitacyjnego za okres od (...) oraz zobowiązującej powódkę do zwrotu zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za w/w okres w kwocie 9.520,56 zł brutto wraz z odsetkami w kwocie 430,23 oraz świadczenia rehabilitacyjnego w kwocie 2.486,64 zł brutto za okres od (...). W uzasadnieniu podniosła, że w okresie niezdolności do pracy nie nawiązała żadnego nowego stosunku pracy, a brak informacji o zawartej w styczniu 2016 roku umowy zlecenia wynikał wyłącznie z jej niewiedzy, nie zaś z celowego i świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu powołano podstawę prawną decyzji, podnosząc, iż powódka w czasie orzeczonej niezdolności do pracy świadczyła pracę zarobkową na podstawie umowy zlecenia zawartej z Gmina Ż. i otrzymała za to wynagrodzenie.

W toku postępowania Sąd ustalił

następujący stan faktyczny:

Powódka M. P. zatrudniona była w (...) Sp. z o.o. w W..

W dniu (...) powódka zawarła z Gminą Ż. umowę zlecenie, na mocy której zobowiązała się do wykonywania czynności polegających m. in. na utrzymaniu czystości w świetlicy wiejskiej w P. oraz na terenie bezpośrednio przyległym do niej, jak również sprzątnięciu raz w tygodniu przystanku autobusowego w P..

Strony ustaliły wynagrodzenie na kwotę 150 zł brutto.

Dowód:

- akta ZUS – w załączeniu.

W okresie od (...) powódka miała orzeczoną niezdolność do pracy i wypłacono jej zasiłek chorobowy za okres od (...) oraz świadczenie rehabilitacyjne za okres od (...)

Powódka za okres od (...) nie uzyskała wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia z uwagi na chorobę.

W trakcie zwolnienia lekarskiego powódka tylko raz poszła otworzyć świetlicę. Przystanek autobusowy sprzątał mąż powódki R. P..

Dowód:

- akta ZUS – w załączeniu;

- zaświadczenie UM w Ż. z dnia 23.05.2017r. – k. 14 ;

- zeznania powódki – e protokół z dnia 17.10.2017r. k. 18;

- zeznania świadka R. P. - e protokół z dnia 17.10.2017r. k. 18;

Decyzją z dnia (...) organ rentowy odmówił powódce prawa do zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za okres od (...) oraz świadczenia rehabilitacyjnego za okres od (...) oraz zobowiązującej ją do zwrotu zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za w/w okres w kwocie 9.520,56 zł brutto wraz z odsetkami w kwocie 430,23 oraz świadczenia rehabilitacyjnego w kwocie 2.486,64 zł brutto za okres od (...)

Dowód:

akta ZUS – w załączeniu

W tak ustalonym stanie faktycznym

sąd zważył:

Odwołanie podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 roku , poz. 121 ze zmianami) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Zgodnie zaś z art. 84 ust 2 powyżej cytowanej ustawy za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważane są:

1) świadczenia, które zostały wypłacone pomimo zaistnienia okoliczności powodujących:

a) ustanie prawa do świadczeń,

b) wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części,

jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Przepis ten, ustanawiając obowiązek zwrotu świadczenia przez osobę, która pobrała nienależne świadczenie, wskazuje istotną cechę nienależnie pobranego świadczenia w ujęciu u.s.u.s, tj. świadomość (złą wiarę) osoby pobierającej świadczenie co do nieprzysługiwania tego świadczenia w całości lub w części od początku albo w następstwie później zaszłych zdarzeń. Obowiązek zwrotu świadczenia obciąża więc tylko tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze, mając świadomość jego nienależności. Dotyczy to zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach dotyczących braku prawa do pobierania świadczenia (art. 84 ust. 2 pkt 1 u.s.u.s.), jak i osoby, która uzyskała świadczenie na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenie (art. 84 ust. 2 pkt 2 u.s.u.s.). Świadomość nienależności świadczenia może mieć źródło w pouczeniu udzielonym przez organ rentowy co do okoliczności powodujących konieczność zwrotu świadczenia bądź też może wynikać z zawinionego działania osoby, która spowodowała wypłatę świadczeń.

W orzecznictwie sądowym, dotyczącym problematyki zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, ugruntowany jest pogląd o możliwości domagania się przez organ rentowy zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę, przy czym dla ustalenia obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, decydujące znacznie ma świadomość i zamiar ubezpieczonego, który pobrał świadczenie w złej wierze.

W niniejszej sprawie nie można uznać, by powódka pobrała świadczenie w złej wierze, albowiem nie zostały spełnione przesłanki z art. 84 ust. 2 powołanej ustawy z dnia 13 października 1998 roku. W tym miejscu wskazać należy, że pouczenie osoby pobierającej świadczenie o okolicznościach powodujących ustanie prawa do świadczenia albo wstrzymania wypłaty świadczenia w całości lub części ma doniosły charakter z uwagi na fakt, iż przesądza o świadomości ubezpieczonego pobrania świadczenia bez podstawy prawnej. Powinno ono zawierać informację o okolicznościach, których wystąpienie spowoduje brak prawa do świadczenia lub wstrzymanie jego wypłaty w całości lub części oraz zobowiązanie powiadomienia organu rentowego o zajściu ww. okoliczności. Obowiązek udzielenia pouczenia obciąża organ rentowy, który w przypadku sporu zobowiązany jest do wykazania skutecznego doręczenia prawidłowego pouczenia adresatowi. W przypadku braku potwierdzenia doręczenia przesyłki zawierającej stosowne pouczenie organ rentowy skuteczność doręczenia może wykazywać innymi dowodami.

Strona pozwana nie wykazała natomiast, aby powódka pouczona została o braku prawa do pobierania świadczeń, bowiem w aktach organu rentowego brak jest jakiegokolwiek decyzji zawierającej pouczenie, z którego wynikałoby kiedy i w jakich okolicznościach następuje zwrot nienależnie pobranych świadczeń.

Abstrahując od powyższego zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie zostały spełnione przesłanki art. 17 powołanej ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku. W tym miejscu wskazać należy, że pracą zarobkową, o której mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach, jest każda aktywność ludzka, niezależnie od stosunku prawnego, w ramach której jest realizowana, skutkująca uzyskaniem dochodu. Na gruncie tej przesłanki nie ma natomiast znaczenia czy konkretna praca podejmowana jest w celu zarobkowym, a więc, czy osiągnięcie dochodu było głównym motywem jej podjęcia (zob. A. Rzetecka-Gil, Komentarz do art. 17 [w:] Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Komentarz, Warszawa 2009, pkt 5). Spełnienie wspomnianej przesłanki było wielokrotnie przedmiotem oceny zarówno ze strony Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych. Na tym tle dominuje podejście przypisujące zarobkowy charakter każdej działalności przynoszącej jakikolwiek dochód. Nie dotyczy to jedynie sporadycznych, incydentalnych i wymuszonych okolicznościami przejawów aktywności zawodowej (por. m.in. wyroki SN z: 5 kwietnia 2005 r., sygn. akt I UK 370/04, OSNP nr 21/2005, poz. 342; 12 maja 2005 r., sygn. akt I UK 275/04, OSNP nr 3-4/2006, poz. 59; 5 października 2005 r., sygn. akt I UK 44/05, OSNP nr 17-18/2006, poz. 279; 15 czerwca 2007 r., sygn. akt II UK 223/06, OSNP nr 15-16/2008).

Na gruncie art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach odrębnie ocenia się spełnienie przesłanki polegającej na wykorzystywaniu zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia. Chodzi tutaj - ogólnie rzecz ujmując - o takie działania, które są nieodpowiednie dla osoby chorej i mogą wydłużać okres pozostawania na zwolnieniu. Są to także wszelkie działania utrudniające proces leczenia i rekonwalescencję (por. wyrok SN z 14 grudnia 2005 r., sygn. akt III UK 120/05, OSNP nr 21-22/2006, poz. 338).

Ponadto w tym miejscu powołać należy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 25 II 2014r (SK 18/13, cyt. za LEX) w którym wskazano, że art. 17 ustawy z 25 VI 1999ro świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w zakresie w jakim stanowi podstawę do utraty prawa do zasiłku chorobowego ubezpieczonego, który wykonywał prace zarobkową, uzyskując wynagrodzenia przekraczające minimalną wysokość wynagrodzenia za pracę, jest zgodny z art. 67 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 1 i 2, art. 31 ust 3 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu Trybunał podkreślił, że ustawodawca przewidział, że osoby, które są w stanie samodzielnie zarobkować pomimo pozostawania na zwolnieniu lekarskim, nie są w ogóle objęte zakresem prawa do zabezpieczania społecznego, a także, że przesłanką realizacji tego prawa jest brak środków utrzymania obywateli niezdolnych do pracy ze względu na chorobę. Nie można uznać, że wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia w kwocie 150 zł stanowi zabezpieczenie środków utrzymania powódki.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwolił na stwierdzenie, że jednorazowa czynność polegająca na wydaniu kluczy do świetlicy była tożsama z wykonywaniem pracy zarobkowej, jak również nie sprzyjała powrotowi do zdrowia powódki. Ponadto jak wynika z zeznań świadka R. P., to on sprzątał przystanek a nie powódka.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, iż brak było materialnej podstawy odmowy powódce prawa do zasiłku chorobowego, jak również żądania zwrotu świadczeń i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję.